

KAPITOLA ŠESTÁ

Vzdálení příbuzní

V životě se občas nevyhneme traumatizujícím zážitkům. Někdy musíme čelit situacím, kterých se bojíme nejvíce, a přesto se s nimi musíme vyrovnat. Víím, že to nebude lehké, ale co nás nezabije, to nás posílí. Jakmile se postavíme našemu strachu, dokážeme cokoliv.

Dnes nastal Den stříhání vlasů.

Rozhodl jsem se tuto událost absolvovat dvakrát do roka. Byl rok, kdy jsem měl obzvláště velkou odvalu a k holiči ho brával jednou za kvartál. To mě ale stálo tolik úsilí, že se z toho zvyk nestal. Je velmi tenká hranice mezi ostříháním a tím, když mu nechám vlasy narůst, protože jestli něco nesnáší více než Den stříhání vlasů, tak je to Den mytí vlasů. A bohužel pro něj – tento den nastává jaksí častěji. A čím má delší vlasy, tím je jejich mytí delší. Celé je to věc volby. Za ta léta jsme již navštívili většinu holičství v jihovýchodním Londýně. Většinu z nich jen jednou. Jizev, které zdobily jak ostříhaného, tak stříhajícího, bylo až až.

Slyším, jak se ptáte: „Proč ho teda neostříháte sám?“ To jsem zkoušel. Jednou. Jsem si jistý, že jsem svou ženu po čas našeho manželství nejednou rozplakal, ale to se nedá srovnat se slzavým údolím, které nastalo

poté, co jsem ošmikal našeho syna. Vzal jsem mu ofinu manikúrními nůžkami – a to už ona nevydržela.

Dnes už navštěvujeme jen jednoho holiče – Nicolase, místního Kypřana. Je to starý pán, který své řemeslo vykonává mnoho let. Dobrovolně byste k němu ale nezašli. Je lajdák, bručoun a smrdí mi z pusy. S dětmi nemá žádnou trpělivost. Ale zase stříhá rychleji než kterýkoliv jeho konkurent. Jo, a účtuje si dvě stovky a nikdy nečekáme.

Pokaždé, když mě a syna vidí, zatváří se jako nelegální prodavač hotdogů při návštěvě okresního hygienika. Úšklebek si odpustí, jedním pohybem sundá synovi bundu, vytáhne pláštěnku na stříhání a připne ji. Nicolas už ví, že rychlost je rozhodující. Posadí ho do křesla a otočí ho od zrcadla směrem k oknu. Už před čtyřmi lety jsme zjistili, že zrcadlem netřeba se zatěžovat. Pak Nicolas vezme nůžky a pustí se do práce. Obratnost, jakou jimi zkracuje jeho hřívu, mě pokaždé přivádí v úžas. Jak tak kolem něj skáče, říká mu: „Podívej na toho pejska. Pořád koukej na pejska, támhle,“ a loktem ukazuje na okno. Onoho pejska jsme ale nikdy nezahlédli.

Celý stříh trvá asi tři minuty. Nepoužije ani vodu, ani žádné skřípce. Nicolas je hodný. Syn sleze z křesla a většinu ostříhaných vlasů má na ramenou a nějaké jsou nalepené na oslintaném obličejí. Ale usmívá se. Bitva je u konce a ví, že Den mytí vlasů bude od teď zase rychlejší. Nicolas si vyčerpaně sedne za kasu, unavený po náročném rychlostříhu, ale šťastný, že se tam dalšího půl roku neukážeme. Na pult mu položím dvě stovky. Drobné mi už ani nevrací. Rizikový příplatek.

Když vycházíme se synem z holičství, podívá se na mě a povídá: „Už mi to stříhání vážně jde, že, tati?“

Jo, kamaráde. Jde ti to moc dobře.

Vysadil jsem syna u bratra, aby mohl strávit více času se svými bratrance a sestřenicemi, což je dodnes jeho nejoblíbenější činnost, zatímco já se vydal na cesty, abych měl čas na psaní.

Zabrousil jsem na Airbnb a vybral si zařízenou chatku v Severním Walesu. Jaká exotika! V reálu to znamená, že nějaká babča proměnila svou garáž na garsonku. Je prosinec a nedovedete si ani představit, jakou tady má zimu. Na zdi visí termostat, který je nastavený na 12 °C.

„Budte tak hodný, zlatíčko, a moc to tady nepřehánějte s topením,“ řekla, jakmile mě pustila dovnitř, „tolik si zase neúčtují.“ První den jsem teplotu nastavil na třináct stupňů, odjel jsem si nakoupit, a když jsem se vrátil, byl termostat zpátky na dvanácti. Sedím tady, píšu a pět metrů ode mě v zahradě stojí její vlastní skleník ozdobený světelnými vánočními řetězy a okna zapařená od toho, jak je v něm topení zapnuté na nejvyšší stupeň.

Dosud jsem si neuvědomoval, jak náročné je hrabat se ve vlastních vzpomínkách. Pokaždé mě přepadnou emoce a brečím tu nad tou zpropadenou klávesnicí. Vrací se mi vzpomínky – dobré i ty špatné. Krásné vzpomínky na jeho dětství, než mezi nás vstoupila jeho diagnóza. Myslím, že mě takový smutek přepadává hlavně z toho, že jsem mu tehdy nerozuměl tak jako dnes. Kdybych mu v minulosti býval rozuměl více, nebyl by pro něj život takový boj.

Od chvíle, kdy se můj bratr zmínil o onom slovu na a..., už uplynulo pár měsíců. Zametli jsme to pod koberec a pokračovali dál nejlíp, jak jsme mohli. Nemůžu říct, že bychom na to se ženou nemysleli, zvlášť když své pokroky protahoval tak dlouho, jak to jen šlo. Pokaždé, když jsme se již obávali, že daný pokrok neudělá, zaskočil nás a zvládl to sám. Například chůze – nakonec se přece jen naučil

chodit; no, spíše se kymácel. Předtím tomu ani nic nenasvědčovalo. Nepředcházela žádná fáze lezení – další fáze vývoje přeskočena – namísto toho se jen posouval po zadku sem a tam, a to bylo vše. Připadalo nám, jako by si nastavoval vlastní časovou osu, kdy se hodlá věci učit.

Měl velmi zvláštní způsob chůze. Nohy měl vbočené dovnitř, neudržel rovnováhu, holeně a kolena měl plné modřin z toho, jak neustále padal. Nedělali jsme si z toho těžkou hlavu, stejně jako i v jiných případech jsme doufali, že se to jednoho dne naučí. Zmínili jsme se o tom dětskému lékaři.

„Má vbočená kolena,“ oznámil nám, „zmizí to kolem šestého až sedmého roku života.“ Neměli jsme důvod pochybovat, vždyť on se *nakonec* naučil všechno. Samozřejmě jsme měli jisté pochybnosti o jeho chování, ale to jsme prisuzovali onomu převratnému období druhého roku jeho života. Však byl teprve batole, on z toho *nakonec* vyroste, ne?

Když syn začal chodit do školky, ukázalo se, jak těžce snáší změny režimu. Dodnes s tím má velké potíže. Těžko zvládá chvíle, kdy skončí jednu činnost a musí začít s jinou. Ranní rutiny pro něj byly obzvláště těžké. Velmi brzy se z toho stala náročná procedura, která vyžadovala přítomnost obou rodičů. Každý den jsme měli pocit, jako bychom si zahrávali s nevybuchlou bombou z druhé světové války. Museli jste s ní zacházet jemně a opatrně, neboť mohla každou chvíli explodovat. Ale na rozdíl od bomby by syn vyváděl ještě po zbytek dne.

Zavedli jsme vlastní způsob, jak se s rutinami vypořádat. Pomohlo nám, když jsme do nich zakomponovali humor a z každé činnosti se snažili udělat spíše hru. O několik let později jsme na dveře a skříně

nalepili malé obrázky, které pro něj představovaly něco jako rozvrh anebo připomínku toho, co se bude dít dál.

OBLEČ SE > NASNÍDEJ SE > BĚŽ SE DÍVAT NA TELEVIZI > BĚŽ DO KOUPELNY > OBUJ SI BOTY > BĚŽ VEN

Bylo neuvěřitelné, jak mu obrázky usnadnily každodenní život. Ale v prvních letech nic takového k dispozici neměl. Když si na to tak vzpomínám, věřím, že si musel připadat jako Bill Murray ve filmu *Na Hromnice o den více*. Zdálo se, že si nepamatuje, co dělal předěšlého dne. Jako rodiče jsme samozřejmě věděli, co bude následovat, neboť jsme si tím prošli včera i všechny dny předtím. Ale bez toho, aby to syn viděl nakreslené, to pro něj byla zcela nová zkušenost. Každé ráno se zdálo, jako by všechny činnosti absolvoval poprvé, a jeho neochota smířit se s tím neměla s „dětským vztekáním se“ nic společného. Záchvaty přicházely, protože pro něj bylo všechno nové a strašidelné a on nechtěl nic z toho absolvovat. Nakonec jsme to ale zvládli.

Nejriskantnější místo, kde se všechno mohlo během chvilky zvrtnout, byla koupelna, a to i přesto, že celé ráno do té chvíle bylo relativně klidné. Čištění zubů bylo toho zářným příkladem. Mohl bych to taky nazvat: *Hele synku, doted' jsem neměl úplně špatný ráno, tak co takhle zajít si do koupelny a trošku se porvat?* Jako všechno i tahle rutina vyžadovala trpělivost, cvik a houževnatost a v průběhu let si na ni syn relativně zvykl. Používali jsme různé finty, některé fungovaly lépe než jiné. Zubní kartáčky se zvukem, zubní kartáčky z edice *Příběh hraček*, elektrické kartáčky, svítící kartáčky a měkké kartáčky – všechny sehrály svou roli. Jahodová zubní pasta, banánová a žvýkačková nám dobře posloužily. Mátová zubní pasta zůstane navždy původcem všeho zla. Zubní pastu proti paradentóze nechám raději bez komentáře.

Jakmile jsme byli hotovi s čištěním zubů (říkám sice čištění, ale spíše to bylo jen držení kartáčku v puse celé dvě minuty – klidně by to mohl být i teploměr), pokračovali jsme mytím. Dodnes musíme mít puštěnou ledovou vodu. Nikdy nepouštíme teplou ani vlažnou – všechno, co je teplejší než led, ho *pálí*. Nejdříve dá ruce pod ledovou vodu. Ty tam nechá déle, než je pro normálního člověka vůbec možné. Ruce se ale v žádném případě nesmí o sebe otřít. Polštářky prstů se dotkne mýdla. Tím bychom byli namydleni. Pak na sebe chrstne vodu a je úplně jedno, co má právě na sobě. Vždycky si ale dá pozor, aby si nenamočil obličej. Takže obličej a ruce jsou tím pádem taky hotové.

Jsou dny, kdy mu tyhle rituály jdou stejně dobře jako každému jinému dítěti. Můj syn byl konzistentně nekonzistentní. Občas šly ranní rutiny jako po másle a byli jsme uchlácholeni mylným pocitem bezpečí, když vtom jsem bezmyšlenkovitě sáhl po hřebenu.

A tak jsme si tu žili. Každý den se syn vydal do školky s neučesanou, mokrou hřívou, zepředu pocákaný vodou a tváře mu zdobila zaschlá zubní pasta.

Ať už bojoval s denními rutinami sebevíc, události, které jsme absolvovali jednou či dvakrát do měsíce, mu způsobovaly ty největší úzkosti. Například Den stříhání nehtů. I dnes, po deseti letech, vidím jizvy po bitvě, na kterou jsem se vydal nepřipraven. Byly mu asi dva roky, když jsme se rozhodli onen zvyk zavést, a dodnes se na něm nic nezměnilo. Klíčem všech významných událostí je příprava. Ideální doba na takovou přípravu Dne stříhání nehtů je dvacet čtyři hodin. Delší doba by mu způsobila úzkosti a kratší by byla srovnatelná s operací srdce pomocí čajové lžičky za plného vědomí.

Aby měl Den stříhání nehtů alespoň minimální naději na úspěch, musím se držet následujících kroků:

Nejprve vyklidím z koupelny všechny předměty, které nejsou připevněny. Nachystám největší osušku a položím ji na zem před vanu. Umístím manikurní nůžky za toaletu. Je nesmírně důležité, aby si jich na první pohled nevšiml. Sklopím záchodové prkénko, které nám poslouží jako operační stůl. Poté zapnu vodu. Nepustím ledovou, ale horkou, skoro až vařící. Až se vana napustí, zavolám na syna „Jdeme do vany!“ a připravím se na skoro devadesátiminutovou bitvu, v níž se snažím dostat syna dovnitř. Mezitím voda už vychladne na příjemnou teplotu. Teď, když jsem syna dostal do vany, ho zase nemůžu dostat ven. Ani nezkouším vytáhnout špunt, protože on si bude spokojeně sedět i ve studené, prázdné vaně. Namísto toho jej vystraším. Povím mu, že v prázdné vaně žijí potvůrky, kterým říkáme bakterie, a ty se živí pojidáním dětské kůže na palcích u nohy, a proto jsou na ní varhánky. (Jsem strašný, já vím, ale jinak to s ním nejde.)

Jakmile vyskočí z vany, zabalím ho do osušky. Klíčem k úspěchu je nechat mu ruce zabalené v osušce – představte si dítě zamotané do koberce, ze kterého mu čouhají pouze hlava a nohy. Zabaleného ho posadím na záchodové prkénko. Vytáhnou manikurní nůžky a snažím se stříhat co nejrychleji.

Teď přijde ta divnější část. Každému nehtu na noze jsme vymysleli jméno. Nehty na levé noze mají holčičí a nehty na pravé zase klučíčí. Levý nehet na palci se jmenuje Fiona. Pravý nehet na palci je Fred. Ostatní jména nehtů se můžou libovolně měnit. A tak si během stříhání s prstíky povídáme, což probíhá asi následovně: „Jé, Florence, ty jsi nám ale vyrostla“ nebo „No tak, Tede, buď hodný kluk a nech se ostříhat.“ Někdy ... někdy je pro mě pozhánáním, když si nehty na rukách okouše.

Ale jakkoliv hrozné jsou Dny stříhání nehtů nebo Dny stříhání vlasů, tak noci byly vždycky nejhorší. Už jako batole se vehementně bránil spánku. Začínalo nám být jasné, že syn je nerad sám. Připadalo nám, jako by si myslel, že zemře, když ho necháme o samotě. Každou noc. Snažili jsme se zklidnit jeho pláč i tím, že jsme ho pevně zabalili. Žádná rada z těch zpropadených návodů, které byly hlavní literaturou v naší knihovně, u nás nezabírala. Bylo to náročné, pro nás pro všechny. Hlavně pro syna. Často jsme buď já, nebo jeho máma usínali u jeho postele poté, co jsme mu přečetli pohádku na dobrou noc. Aniž bychom si to uvědomovali, trávili jsme s mou ženou stále méně času jako pár.